

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 19. 20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

ut ab illis nos redimeret? An parum preciosus, parum
efficax est sanguis agni immaculati, aut euandum
eum sentiat Caluinilla, nisi addit poena hominis da-
mnati? bene Arminiani sibi consulerunt, ut habet
Barlaam in B. germano *ελεγχόμενος*, dum monstra
illa impietate sabnegrunt.

VERSUS 18.

*Videns autem Iesus turbas multas
circum se, iussit ire trans fretum.*

QVÆSTIO I.

Quo progressus & quando?

§. 1. **L**ucas & Marcus aiunt in desertum secessisse,
nam translacum erat solitudo.

Beza nostrum interpretem reprehendit hunc in
modum. [Iussit ut abierat, *οὐκ ἔστιν αὐτῷ τὸ πῑν*, id est,
in dixi profectio, pro quo Gallice dixeris: Il com-
manda quonallast. nec enim ita est hoc accipiendum;
quasi dicit pulos trans lacum ablegavit, ut qui vna cum
ipsis transiisse postea dicatur: sed significat illis, se
transire lacum constituisse, nempe ut nauigium, &
cetera necessarij compararentur. Itaque vulgatam
interpretationem: iussit discipulos ire trans fretum
(præterquam quod addit de suo vocem, *Discipulo;*
neque *τὸ πῑν* fretum significat) ut ambiguum meri-
tridit, to mutati. In vite iorem (tiam) eis *τὸ πῑν* vulg.
transfretum, id est, *πῑν τῆς θαλάσσης*, vel *πελάγους*.
Erat enim sita Caphernaum cis lacum Tiberiadis.]

Hic primum respondeo, discipulos in lectione & ire-
cta omitti. Deinde *εἰς τὸ πῑν*, proprie redditur trans
fretum; erat enim ibi lacus angustus & prope reddi
non potest, nisi dicamus, in trans. Syrus *עברא*, in
transitum, seu in trans, quomodo latinis loqui non li-
cet.

§. 2. Ex Matthæo non potest certum tempus coli-
gi, quo transierit lacum in aduersam partem.

Ex Marco intelligitur, post parabolam de semen-
te, aliaque factum; nam cap. 4. v. 35. & ait illis in illa
die: transamus contra.

Ex Luca multo minus ratio temporis haberi po-
test: absolute enim dicit: c. 8. 23. factum est autem in vna
die: transamus contra. quamvis & ille narret post parabolam. Dicen-
dum vero est enarrationem parabolarum antecessisse;
quia Marcus dicit expresse, illa die, cum sero esset, trans-
fretasse. Nec obstat quod Matth. 13. 36. dimissis turbis
venit domum, ibi enim cum discipulis priuatim quæ-
dam explicuisset, forte etiam cænasset, sero nauem
ingressus est, nec enim domus longe aberat à mari.

Difficile argumentum obiciunt ex Augustino lib.
2. c. 23. de consensu Evangelistarum. In hac tractatio-
ne ad Gadarenos non erat Matthæus; at in explica-
tione parabolarum fuit, ergo parabola sequuntur na-
uigationem. Ita Augustinus l. 2. de consensu cap. 26.
Hinc ergo sequitur Matthæus dicens: Et cum transiret inde le-
sus, vidit hominem sedentem in teloneo; Matthæum nomine,
& ait illi, sequere me. Et surgens secutus est eum. Hoc Marcus
ita narrat, eundem etiam ipsi ordinem tenens post illius para-
lytici sanitatem: Et egressus est inquit ad mare, omnisque tur-
ba veniebat ad eum, & docebat eos. Et cum prateriret vidit
Leui Alphaei sedentem ad teloneum, & ait illi: Sequere me, &
surgens secutus est eum. Nihil hic repugnat, ipse enim Mat-
thæus, qui & Leui. Lucas etiam hoc post eundem paralyti-
cum sanatum ita subiungit: Et post hæc exiit, & vidit pu-
blicanum nomine Leui sedentem ad teloneum, & ait illi: Se-
quere me. Et relictis omnibus surgens secutus est eum. Hinc
autem probabilis videtur, quod hæc prætermissa recordando
Matthæus commemorat: quia utique ante illum sermonem ha-
bitum in monte, credendum est vocatum esse Matthæum. In
Adami Conzen in Euang. Tom. I.

eo quippe monte tunc Lucas commemorat omnes duodecim ex
pluribus discipulis electos, quos & Apostolos nominavit.

Nondum vocatum fuisse probant ex Matth. c. 9.
v. 9. & cum transiret inde Iesus vidit hominem seden-
tem in telonio, inde id est de domo sua, in quam vene-
rat post reditum à Gerasenis. Fuisse autem in expli-
catione parabolarum ex 2. 3. & 4. Marci probatur: nam
c. 2. 14. vocatur, & c. 13. 17. inter Apostolos recensetur.

Hic apparet non posse ista aliter conciliari, quam
ut vel dicamus cum Vincentio nostro verba Marci illa
die, intelligenda ita esse, ut significant, illo tempore quod
durum est, cum addat id factum, illa die, cum sero fa-
ctum esset: videtur non posse accipi de tempore præ-
terito, ita tamen sentiunt Vincentius, & nonnulli alii,
ideoque parabolam post nauigationem dictas arbi-
trantur. Velea, quæ Matth. 9. 9. habentur, & cum
transiret inde Iesus, sic intelligenda sunt, ut sit, quodam
tempore, cum transiret inde, non ut signetur acta præce-
dentia. Vel certe dicendum in Marco temporis ordi-
nem non esse seruatum. Mihi tamen omnino, cum
Marcus, & diem, & horam diei signet, proprie locu-
tus, Matthæus ordinem temporis non seruasse vide-
tur.

VERSUS 19. 20.

*Et accedens vnus scriba, ait illi; Ma-
gister, sequar te, quocunq; ieris. Et
dicit ei Iesus, Vulpes foveas ha-
bent, & volucres cæli nidos: filius
autem hominis non habet vbi ca-
put reclinet.*

QVÆSTIO I.

Cur scribam non admittit?

§. 1. **E**X responso colligere quodammodo possu-
mus. Non ad verba, sed animum Dominum
attendisse. Videbat admirandam Christi virtutem, modi tem-
pore illi in honore esse, itaque honoris & porali casu-
commodi sui causa videbatur consortium Christi am-
bire: Hæc omnia vna Christus abscondit. Et non mo-
do seipsum, sed Apostolos quoque rerum inopes esse
demonstrat.

Augustinus superbum scribam, & insidiatorem ar-
bitratur. Ch. yf. homil. 28. Hieron. Euthym. Glossa,
concl. i. i. i.

Augustinus Serm. in monte ait: Ita enim quendam
superbum, quantum intelligitur ex verbis ipsius Domini, vltro
secum ire cupientem, à suo discipulatu reuocauit. Sequar te,
Domine, ait, quocunq; ieris. Et Dominus in corde eius inuisibi-
lia videns, Vulpes, inquit, foveas habent, & volatilia cæli ni-
dos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet:
hoc est, habitant in te insidia sicut vulpes, habit at superbia sicut
ut cæli volatilia: filius autem hominis simplex contra insidias,
humilis contra superbiam, non habet vbi caput suum reclinet.
Et ipsa reclinatio capitis, non erectio, humilitatis magis est. a. est.
Reuocat ergo istum ire cupientem, trahit alterum recusantem.

Fraudulenter Scribam petiisse putat S. Ambros. e-
narrat. in Psalm. 118. octona 12. Sincero animo egisse Ti-
telmannus & Barradius arbitrantur, sed à Christo rei
difficultatem illi propositam. Barradius tamen in pa-
tram sententia magis acquiescit. Et alibi, inquit Ambro-
cum se fraudulenter interrogari aduerteret, dixit: Vulpes fo-
ueas habent, & volucres cæli nidos vbi requiescant, eo quod
fraudulenter in terrestrium passionum quibusdam latibulu de-
morentur.

§. 2. Non recedunt etiam sectarii, quos tamen illa
hypocritis præcipue eo trahit, ut videantur velle serui-
re Chri-

Adami Conzen
in
Euangelia
Cvi
18

Se-
ctarii
bona Ec-
clesia ve-
nantur,
non pietas-
tem.

re Christo; sic Bullingerus: [Scribae huic suae legis-
perito hodie similes sunt, qui se non ob aliud, Euan-
gelicis partibus adiungunt, nisi ut rem suam confi-
ciant, & bonis Ecclesiasticis distendant.]

Cui sententiae adeo non repugno, ut non dubitem
plerosque ea de causa recessisse, ut cupiditatibus serui-
rent, disciplinae enim osor est, quisque orthodoxam fi-
dem abnegat. Quia cum conscientiam perdiderunt,
a fide naufragaverunt. Avaritiae vero & libidini con-
scientiam praetendunt.

QVÆSTIO II.

Quomodo filius hominis non habeat ubi caput
reclinat?

Christo vi-
ta tempora-
li pauperri-
me prospe-
ctum.

§. 1. Vlpium nomine dolosos raptores, insidiatores
volucrum superbos intelligunt, sed de literal
sensu agimus. Hanc suam esse paupertatem indicat, ut
etiam bestiarum vita melius, quam suae prospectum
videatur. Vulpes enim φωλεας, foveas, & spelea ha-
bent, in quibus latent, & fecerunt. Volucres nidos,
καθουρνίσκους, ubi obtento quasi velo teguntur. Ita
quoque expressit Syrus, est enim מלל מלל matlela à מלל
relal, tegere, inumbrare, hinc מלל מלל matlele, ymbracula,
quae omnia sunt ex hebraeo מלל tzalal, quod est tege-
re, ymbrare, & מלל tzal ymbra. Eodem modo & cen-
turio loquitur מלל matli quasi dicat tegumentum,
tugurium meum.

§. 2. Paupertas Christi grauis est visa sectariis, ideo
aliter comminiscuntur, filium hominis non habere ubi
caput reclinat. Melanchthon mystice interpretatur.
Id est, tā abesse oportet à Christiana mente cupiditatem omnem,
ut ne sit vsquam ubi caput reclinat. at certe nec Domini O-
ratio, nec scopus illi expositioni cōuenit. Filius homi-
nis non habet ubi caput reclinat, hoc est, cupiditas in
mente hominis Christiani habere non debet, ubi caput
reclinat, at poterat esse opulentissimus, Cressi & Pro-
lomæi thesauros sine cupiditate possidere; at inopia
profusa hominem ambiciosum abigit. domū, agrum,
vitam, possessionē nullā habebat. Cur igitur Melanch-
thon in hunc errorē impiegit? Causa palā, & in prom-
ptu est, ne Apostoli res suas dimisisse opus sit dicere. At
si est ea Christi paupertas, non erant in eis contubernio
speranda diuites. Nec modo id asserit, verū sensus
est, non queri à se diuitias, non posse haberi. Eādem o-
pera Apostolorū quoque paupertas reddit manifestā;
alioqui cogitare poterat scriba: Dominū quidem pau-
perem esse, se vero posse eius consortio distingere, vi-
nunc videmus, pauperimos principū plurimos dita-
re. Monet igitur eandem esse Apostolorū suorum cō-
ditionem, nec vllum qui ea lege nolit esse, in familiare
contuberniū suscipi. Atque hinc apparet quam vanum
sit, quod aiunt Apostolos suarum rerum dominia re-
tinuisse procuratores constituisse. Nam poterat ille i-
dem facere. Deinde cum se Apostoli magis Christo
deuinxerint, quam vllus seruus Domino, & υἱοι &
ἀδελφοὶ possessione & vsu, nec illi paupere Domino diui-
tes, nec Dominus illis diuitibus pauper esse poterat.
Cum omnia quae seruus habeat, Domini sint.

§. 3. Musculus alique queruntur Pontificem Chri-
sti vicarium habere opes, Clementem V. habuisse
gemmam aureorum sex millium, quomodo ergo
Christi, Petrique Vicarius?

Respondeo. Christi vicariū, Petri successorem esse.
Opulentiam Pontificis non esse peccatum, ut nec Mi-
nistriū, qui se Evangelicos dicunt. Adrianus Sarauia
Episcoporum Britannicorum opes sollicitè defendit;
Nulla enim lex est, quae Episcopis, aut Sacerdotibus
eandem paupertatem imperet, qua Christus cum suis
viti voluit. Quin Calviniani damnant anabaptistas,
qui nullos ministros, nisi qui se rebus omnibus abdi-

carint, admittunt. Imo hic laborant; ne Christum &
Apostolos pauperes dicere cogantur.

VERSUS 21. 22.

Alius autem de discipulis eius ait illi,
Domine, permittite me primum ire,
& sepelire patrem meū. Iesus au-
tem ait illi: Sequere me, & dimit-
te mortuos sepelire mortuos suos.

QVÆSTIO I.

Quomodo mortui sepelire iubentur mortuos?

§. 1. Dplex interpretatio. Alii non hoc petiisse, ut
patrem iam vita functum sepeliret: sed ut se-
ni inferiret, donec viueret. Alii negant tam longas
inducias postulasse, sed patri iam mortuo funus para-
re voluisse. Dominum autem id negasse, ut ostende-
ret nihil suo seruitio praefereendum esse.

Hic discipulus erat, qui in eum credēbat, non qui
sequebatur, discretor cogitationum illum eligit, a-
lium repudiat. Ex collatione Luc. & Matthaei con-
stat, bis illi à Christo dictum: ante & post excusatio-
nem, Clemens l. 3. Strom. Philippum putat. Tertul-
lianus de baptismo c. 12. non dicit Matthaeum esse, ut
ostendit Pammelius, quod alii illi impergerant. Pa-
trem fuisse mortuum Chrys. Euthym. Theophyl. au-
ctor constitutionum Monasticarum, quem Basilium
multi putant.

§. 2. Ambigue Christum uti voce mortuorum ad-
iunctā docent. Mortui enim qui sepeliuntur, vere,
proprieque sunt mortui. Quicquid sepeliunt, non sunt
mortui illa morte, qua sepulti, sed alia morte, qualis vocem
describitur Ephes. 2. 1. & 5. 14. & 1. Timoth. 5. 6. Pecca-
to igitur mortui sepeliuntur vita functos. Ita Augustin.
l. 20. de ciuit. Dei, c. 15. Cum ergo ait, & quos hic inueniet
Christus in corpore constitutos, simul significaret, cum iis qui
resurrecturi sunt, iudicandos; etiā ipsos mortuos appellauit, &
bonos, quibus dicitur: Mortui enim estis, & vita vestra abcon-
dita est cū Christo in Deo. Et malos, de quibus dicitur: sine mor-
tuis sepelire mortuos suos. possunt mortui etiā propter hoc dici,
quod mortalia gerunt corpora. Vnde Apostolus: Corpus quidem,
inquit, mortuum est, propter peccatum: Spiritus autem vita est
propter iustitiam, utrumque in homine viuente, atque in hoc
corpore constituto esse demonstrat: & corpus mortuum, &
spiritum vitam. Et ita clarissime definit. Non autem ista
corporum, sed animarum est. Habent enim & anima mortui
suam in impietate atque peccatis, secundum quam mortem mor-
tui sunt, de quibus idem Dominus ait: sine mortuis sepelire
mortuos suos: ut scilicet in anima mortui, in corpore mortui
sepelirent. Propter istos ergo impietate, & iniquitate in anima
mortuos: Venit, inquit, hora, & nunc est, quando mortui
audient vocem filii Dei, & qui audierint, viuent.

§. 3. Causa negandi facultatem sepeliendi, ut o-
mnes intelligerent, quam sit continuo amplexanda via
gratia Creatoris, etenim cum summum bonum offe-
ratur, illud sine vlla alterius rei cogitatione amplecti
illum oportuit, omniaque Deo committere, qui mal-
to melius nobis consulere, quam nos ipsi, valet.

Alia quoque causa, cur ne exigua quidem indu-
cias dare voluerit, esse possunt: Periculum à domesti-
cis infidelibus aut prauis; nimius in sepultura sumptus
aut cura; testamenti aliorum negotiorum molestia;
sed caput erat, quod ait Lucas, Tu vade & annuncia re-
gnum Dei, illi officio nihil, ne vita quidem parentum,
nec mortuorum funus anteponendū fuit. Quare
os calumniantium obturatur, quasi Christus officium
pietatis vetet. Non enim honorem patri denegare iu-
bet,

Pontifex
quomodo
diues esse
posuit?